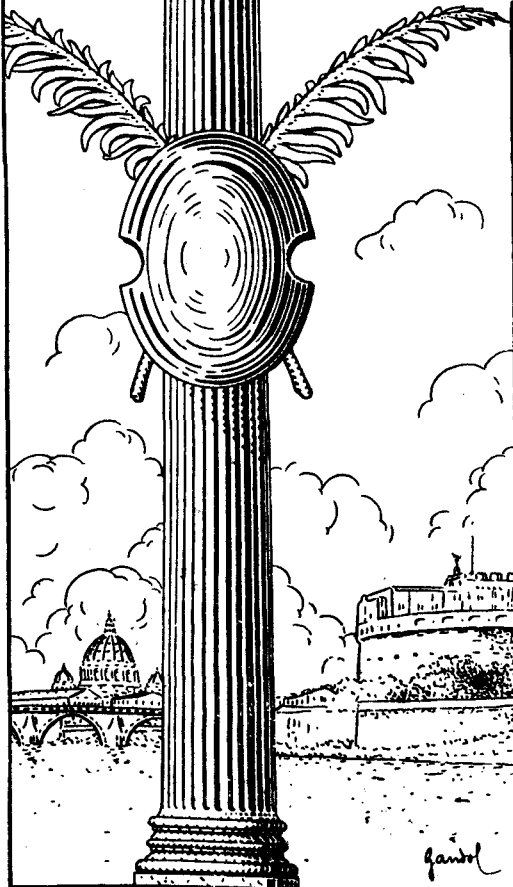

PALAESTRA LATINA

SUMMARIUM

- RMO. P. PHILIPPO MAROTO. (Actuaria)
DE RECTA LINGUAE LATINAE PRONUNTIATIONE.
(Jové).
- DIVINUM SPIRITUM UT VOTIS FAVEAT PIIS ANI-
MUS ADPRECATUR (D. Restrepo)
- CURSUS GYMNASIICUS, (H. Martija).
- NOVA ET VETERA, (E. Jové)
- PER ORBEM, (J. M. Jiménez).
- CONLOQUIA IN SCHOLA.
- EPISTULARUM COMMERCIIUM. (Avenarius)
- BIBLIOGRAPHIA, (J. Jiménez, J. Mir, R.
Pastó, S. Riera, H. Martija.)
- AD POTUMUM, (J. Llobera) in operculis.
- EXERCITATIONES SCHOLARES in operculis.
- COMPOSITIONES VERTENDAE in operculis

Ordinarii atque Superiorum permissu

AD POSTUMUM

Horatii carmen 14 l. II

Hispane tralatum

Eheu! fugaces, Postume, Postume,
Labuntur anni, nec pietas moram
Rugis et instanti senectae
Afferet indomitaque morti.

Non, si trecentis, quotquot eunt dies, 5
Amice, places illacrimabilem
Plutona iauris, qui ter amplum
Geryonem Tityonque tristi

Compescit unda, scilicet omnibus, 10
Quicumque terrae munere vescimur,
Enaviganda, sive reges
Sive inopes erimus coloni,

Frustra cruento Marte carebimus
Fractisque rauci fluctibus Hadriae;
Frustra per autumnos nocentem 15
Corporibus metuemus Austrum.

Visendus ater flumine languido
Cocytus errans et Danaï genus
Infame damnatusque longi 20
Sisyphus Aeolides laboris.

Linquenda tellus et domus et placens
Uxor, neque harum, quas colis, arborum
Te praeter invisas cupressos
Ulla brevem dominum sequetur.

Absumet heres Caecuba dignior 25
Serpata centum clavibus, et mero
Tinget pavimentum superbo
Pontificum potiore cenis.

¡Ay Póstumo! la vida
sin sentir se desliza apresurada:
ni la piedad detiene la venida
a las arrugas y vejez que acosa,
ni a la indómita muerte rigurosa.

No, Póstumo querido,
aunque con tres diarias hecatombes
aplaques a Plutón empedernido,
que a Ticio con las aguas de tristeza
y de gerión oprime la grandeza
tres veces espantosa:

Que a cuantos hoy la tierra da sus dones
hemos de navegar la Estigia odiosa,
reyes seamos ya, ya labradores
sujetos de la vida a los rigores.

La ensangrentada guerra
en vano evitaremos y las olas
del Adriático mar, que en alta sierra
yérgense roncás; y en otoño en vano
huiremos ¡ay! el Abrego mal sano
Y del negro Cocito

ver las errantes perezosas aguas,
y de Dánao el linaje ver precito
nos es forzoso, y el trabajo eterno
de Sísifo el Eolio en el Averno.

Hay que dejar muy presto
el campo y casa y placentera esposa;
sólo te seguirá el ciprés funesto
a tí dueño de un día, de entre cuantas
para en breve dejar cultivas plantas.

Y heredero más dino
agotará tu Cécubo guardado
con llaves ciento y del preciado vino
el suelo bañará, vino que apenas
puede gustarse en pontificias cenas.

JOSEPHUS LLOBERA. S. J.

1 Heu heu editores aliquot ex paucis libris, sed repugnantibus codd. fere omnibus.

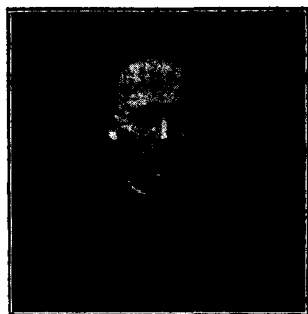
27 Pro superbo Lambinus, Fea. Iahn., alii dederunt superbum. Haud facile dijudicari potest utra utri lectio anteferenda.

PALAESTR LATINA

MENSTRUUS DE LATINITATE COMMENTARIUS

Pretium subnotatiōis annuae, solutione antelata, est 6 pessetorum in Hispania, 7 in America et Lusitania, 8 in reliquis civitatibus. Pretium mittatur oportet ad Administratorem: CERVERA (Lérida) - Universidad - España

*Reverendissimo Patri Philippo Maroto
Honoratissimo Viro
Congregationis Cordis Mariae Filiorum
Superiori Generali Nuper Electo
Obsequentes Palaestrae Latinae Conscriptores
Longos Vitae Annos
Eosque Uberrimos Adprecamur.*

Rdmus. P. Philippus Maroto die 20 m. Maji anno 1875 natus est Garcillán in oppido Hispanico provinciae et dioecesis Segoviensis. Vota religiosa nuncupavit in Congregatione FF. Iti. Cordis Beatae Mariae Virginis die 25 m. Julii anno 1892 in qua post exactum meritissimis censuris curriculum sacerdotale sacro presbyteratus ordine auctus est in Conglego maximo Sti. Dominici Calceatensis die 13 m. Maji anno 1899.

Die 25 m. Octobris anno 1900 Romam venit cum admodum Rdis. Patribus Postius et Arriandiaga ut in Universitate Pontificia studia juridica completeret. Laurea in utroque jure maxima cum laude donatus est m. Augusto anno 1903. Romae remansit ut Adm. Rdo. P. Procuratori Generali auxiliaretur et paulo post in ipso Athenaeo Juridico Sti. Apollinaris docere incipiebat, quam cathedram usque ad hodiernum diem omnibus plaudentibus rexit.

Die 25 m. Maji anno 1912 cooptatus est in munus Procuratoris Generatis Congregationis nostrae et Postulatoris Causarum beatificationis.

Multas et praeclaras scripsit de re juridica quaestiones et varia opuscula in ephemeridibus sive Romanis ut «Commentario pro Religiosis» et «Apollinari» cet., sive in in exteris. Inter ejus opera praecipue eminent «Institutiones Juris Canonici ad normam Novi Codicis» quae in omnibus juris peritorum manibus versantur.

Decanus juris canonici Antecessor in Athenaeo Juridico Seminarii Romani, quam disciplinam annos plus quam triginta docuit, Consultor in confectione Codicis Juris Canonici, et nunc Consultor etiam SS. Coagregationum Sti. Officili, Concilii et Religiosorum, ejus nominatio et electio in Supremum Rectorem totius Congregationis nostrae faustissimis auguriis ab omnibus exipitur.

ACTUARIA.

De recta linguae Latinae pronuntiatione ⁽¹⁾**Diphthongi ae oe, ai oi comparate pronuntiantur.**

c) *Ex facili substitutione diphthongorum ai et ae.* Nihil dicam de adjectivo nomine *laicus* quod ex Graecis ad Latinos venit. Cum syllaba ejus prima eo tempore diphthongus fieret, quo jam deciderat lingua Latina, nusquam ea, ut debuerat, per *ae* scripta est, sed tantum per *ai*. Illud *ai*, quod prius non fuerat diphthongus, postea diphthongus in pronuntiatione evasit, adeo ut eodem modo atque *ae* apud vulgus evolutum sit in *e*, dum *ai* remanserit tantum apud doctos. Quae quidem est ratio cur nunc habeamus in nostra lingua duplex hoc vocabulum et *laico* peritorum et *lego* popularium. Alterum eorum genuinam diphthongi *ae* pronuntiationem repraesentat, alteram vero corruptam.

Cur etiam in nostra lingua civitatem obtinuit duplex adjectivum *gallego* et *galaico*? Quia veteres Latini hujusmodi vocabulum tam per *ae* scribebant (Callaeci), quam per *ai* (Callaici) quod signum evidens est parilis pronuntiationis. Illud non solum testatur sed exemplis probat Perinius in suo Onomastico: «Callaeci, orum (Καλαϊκοί), scribitur aliquando et Callaici (Calaici)». Ex omnibus liceat Martialis exemplum promere, quia in eo ut in poëta, facile animadvertitur *ai* veram esse diphthongum:

Quamvis Callaico rubeam generosa metallo

Glorior arte magis; nam Myos iste labor. (XIV, 95)

Gratius Faliscus Ovidii Nasonis coevus in poëmate Cyngeticum nomine hoc habet:

Callaecis lustratur equis scruposa Pyrene (Cyneg., 514)

Si scriptura per *ai*, ex Graecanico more mutuata, in dicto vocabulo periisset, nullum aliud ad nos pervenisset adjectivum quam *gallego* ex nativa diphthongi *ae* transformatione. Cui autem rei tribuamus illius scriptionis constantiam? Dissitae, opinor, illorum incolarum regioni ab Romanis et consequenter nationali eorum influxui non adeo obnoxiae, primaevum morem retinenti.

Vide nunc rem contrariam in adjectivo *Graecus* quod in ore erat omni populo Romano. Ex adjectivo *Graj-o* per suffixum *-icus* derivat, sicut *Hispanicus* derivat ex *Hispan-o*. Nos dicimus tantum *griego* ex scriptura *Graecus*, non *graico*, quamquam eodem modo

1) Confer num. Februarium p. 65 et sqq.

pronuntiabatur olim, cum veniret ex radicali *Graj*-et terminatione *-icus* (*Graj-icus*), cujus duplex *ii* in unum coalescens mutatum est in *e* diphthongale, quod ita mos esset apud Romanos scribere diphthongos.

At nunc rem attingimus ad propositum maxime pertinentem. Quis unquam cogitaverit tot adjectiva in *aicus* exeuntia ex nominibus provenire cujus radicale per *ae* diphthongum terminaretur? Quomodo explicari poterit illa facilis transitio, nisi confiteamur diphthongum *ae* idem perpetuo sonuisse atque *ai*? Et mihi credito, bone lector, non unum atque alterum esse sed plura hujusmodi adjectiva, eaque ab optimis auctoribus usitata. Ex Cicerone decerpsi *Cyrinaicum*, *Chaldaicum*, *Judaicum*, *Archaicum*; ex aliis auctoribus alia; neque praetereundum in *oi* *Troicus* ex Troja. Dicet quispiam: in his omnibus nulla est diphthongus. Age vero; primo tibi consentiam ut postea tu etiam mihi consentire cogaris. Exemplis probabo in illis adjectivis *ai* et *oi* prima facie nullam esse diphthongum, sed ex illis syllabis longam esse priorem, posteriorem autem brevem.

Sic legimus apud Avitum Alcinum:

Balthasarem namque hoc illi Chaldāica nomen

et etiam:

Bellorum veniat curas Hebrāica plebes

et rursus:

Quando induratum plebes Judāica nomen;

et Columella:

Sed melior stacte potatur Archāica myrrha.

Ut addam quoque versum ad negandam diphthongum *oi*, habemus ex Ovidio:

Trōica qui profugis sacra vehis ratibus

Sed praeter quam quod non desunt exempla in quibus duae illae vocales in diphthongum conflentur, ut videre est in Juvenale:

Judaicum ediscunt et servant et metuunt jus

(Juven. Sat. XIV, 101).

In illis omnibus quamvis nulla videatur diphthongus, vere tamen est. Faveto mihi, lector, et rem expediam.

De adjectivis in *aicus* certe non inficies ea venire ex nominibus quorum radicale terminatur per *ae* ut ex *Chaldaeo* *Chalda-icus*, sicut ex *Hispano* *Hispan-icus*. Cur igitur non dicimus, quemadmo-

dum in ceteris, *Chaldae-icus*, nulla in radicali expuncta littera? Id commodum est quod nostram rem clarissime probat. Apud Latinos jam a tempore Actii poetae, duae vocales ejusdem speciei, immediatae consecutae, scribi desitae sunt, et earum loco una pingebatur duplici vi seu quantitate longa praedita. Cum ex *Chaldae-o* exempli gratia, extrita *o*, facio adjectivum per terminationem *-icus*, e diphthongale, quod in pronuntiatione est *i*, offendit cum altera *i* initiali terminationis. Tum Latinorum more, remanente vi duarum illarum *ii*, scripta est tantum una. Cum tamen illa sit brevis, ut patet ex propositis exemplis, quid factum est de altera *i*, vel certe de ejusdem valore? Non est amissa, sed, conflata in pronuntiatione cum *a* praecedenti, diphthongus exurgit. Hac de causa illa *a*, etiam subsequente *i* vocali, quantitate longa donatur. Si c quod scribimus *Chaldaicus*, scribi deberet vel *Chaldaeicus* vel *Chaldaiicus*; prius ex consuetudine Latinorum scribendae diphthongi, posterius ex propria diphthongi pronuntiatione. Vide quid simile in *reicio*. Syllaba *re*, quod non ignoras, brevis est ex sese, sed in eo verbo longa fit, quamvis *reicio* scribatur. Qua vero de causa? Ex implicita nempe diphthongo cum e primae litterae *i*, extritae dumtaxat in scriptura, non in adaequata pronuntiatione. Ut concludam tandem: ratio expungendi *e* radicalis *Chaldae-i* in *Chaldaico*, *Hebraico*, *Judaico* et similibus adjectivis, non alia est quam pronuntiatio *ai* in diphthongo *ae*, cujus quidem e pronuntiata *i*, ante aliud *i* (*-icus*), supprimitur quidem in scriptura, sed in pronuntiatione diphthongum praeparat cum *a* praecedenti; imo nisi in pronuntiando duplex *i* pronuntiare coneris, diphthongum quidem facias, quod in illis syllabis communiter non licet.

Ut idem contingere probemus cum diphthongo *oe*, prius obiter saltem dicamus diphthongos *ai* et *oi* Graecorum, communiter certe at non semper, transire ad *ae* et *oe* in verbis a Latinis in suam linguam receptis, sed remanere *ai* et *oi* sequente eas alia vocali. Sic contingit in Maja (*Μαία*) et Troja (*Τροία*). In illis *i* intervocalica vim *j* consonantis obtinuit seu duplicis *ii*, quarum altera protendit *a* vel *o*, diphthongum occultam perficiens, altera vero consonantis loco accipitur. Habemus igitur *Trojā* seu *Troīam*, quod debuerat scribi *Troēiam*. Ex *Troj-a* per radicale et terminationem *-icus* procedit nomen adjectivum *Trōicus*. Cur longa remanet syllaba *trō*? Nulla alia est ratio quam *e* seu *i* in scriptura amissum, sed in pronuntiatione perseverans et occultam constituens diphthongum, ut in adjectivis in *aicus* supra diximus.

EMMANUEL JOVÉ, C. M. F.

(sequar)

Divinum Spiritum ut votis faveat piis
animus adprecatur

Qualis revelans abdita gentium,
Prunis sacratis, angelica manu,
 Arcana dicturi trementis
 Labra cremans luis Isaiae:
Seu qualis implens pectora Davidis
Flammis amoris, das fidibus sacris
 Et gloriam Patris referre
 Et validos Geniti labores,
Almo Creator lumine Spiritus
Perfunde mentem, praecipe caelicos
 Hymnos, amantis solve linguam,
 Et timidum moderare plectrum!
Tu Sacra Sion culmina visitans,
Jesu sodales magna doces loqui,
 Incendio exustos amoris
 Quo faciem renovabis orbis.
Tu dulce spirans nobile cor Patris
Lojola reples... Me quoque, deprecor
 Ardore flagrantem, sub alis
 Protege purpureis, Columba!
O fons amoris, Spiritus Ignifer;
Suavis laboris Tu requies eris,
 Solacium in fletu precanti,
 Grataque temperies in aestu!
Te prata quaeram caelica vindice;
Te flante Christi splendida persequar
 Vestigia, ut cingi per aevum
 Martyrii merear corona...

Daniel RESTREPO, S. J

CURSUS GYMNASTICUS

In Georgica, I, 466-492

Hactenus, amice lector, in Vergili Bucolicis interpretandis immorati sumus; sex priores eclogas prae tuis oculis posui, ut suavitatem et ingenuitatem poëseos bucolicae degustares. Sed nunc ad altiora veniamus, ad Georgica nempe uberrimum florum poëticorum campum, ex quo vegetiores flores excerpere lubebit, conspectui tuo exhibendos. Tres et triginta annos natus erat Vergilius cum

*«Illo Vergilium me tempore dulcis aiebat
Parthenope, studiis florentem ignobilis otii».*

Hoc poëma *Ascraeum*, uti vocat Vergilius, omnibus numeris absolutam est, ac velut agricolarum epopoela, monumentumque Latinae poëseos perfectissimum; quod etiam cetera poëmata didactica et Graeca et Latina longe superat.

Quod ad fontes attinet unde doctrinam operis hausit Mantuanus, praeter primae iuventutis notiones, propriamque rerum experientiam, audiatur Wa-

*Quid faciat laetas segetes, quo sidere terram
Vertere, Mecenas, ulmisque adjungere vites
Conveniat: Quae cura boum, qui cultus habendus
Sit pecori, atque apibus quanta experientia parcis...*

In primo libro pulcherrimam invenimus descriptionem prodigiorum quae

*Ille etiam (sol) extincto miseratus Caesare Romam
Cum caput obscura nitidum ferrugine textit,
Impiaque aeternam timuerunt saecula noctem.*

Ille etiam: prodigia testatur Cicero (Philipp. 4. 10), referunt Horatius (Od. 1, 2), Tibullus (II, 5, vers. 71-78), Dion Cassius (45, 17), Ovidius (Met. 15, vers. 783 seq.) et Lucanus (Phars. 1.522). *Exstincto Caesare:* Ovidius ante necem Caesaris, Lucanus vero post transitum Rubiconis prodigia accidisse memorant. *Miseratus:* Imago poëtica; Sol, huma-

hortatu Mecaenatis Georgicis exarandis operam contulit, quo tempore Octavianus bellum adversus Sextum Pompejum instauraverat; finem vero imposuit Neapoli, cum Augustus Tridatem et Phraatem de regno Parthiae contententes sedavit, si fidem adhibere licet postremis versibus poëmatum, quorum autenticitatem, nescio qua ductus ratione neget Heine:

gingen (1): «Satis adparet praecepta agriculturae Vergilium non e Graecis fontibus hausisse, sed contra eum fere semper cum Varro ne convenire; verum studia operosa Graecorum poëtarum et in digressionibus et ornatu poëtico, et fortasse etiam in regionibus Graecis designandis cernuntur».

Opus quattuor libros complectitur, quorum materia primis versibus continetur:

mortem Caesaris subsequuta sunt. Poëtam audiamus:

nis sensibus indutus, miseretur ob calamitates quae Romae erant obventurae, ideoque *caput textit*. *Obscura nitidum:* De hoc solis pallore confer Plinium (Hist. lib. II, 80) Notetur in hoc fragmento epitetorum redundantia; major tamen licentia poëtis quam ceteris scriptoribus conceditur. *Ferrugine:* Ferrugineus color est non rubiginosi qui-

(1) Verg. Georgica, pag. 184.

dem ferri, sed politi ac laevigati, postquam candefactum refrigescit. His autem color non admodum a violaceo est

diversus: *Impia saecula*: Impii homines, metonymia; locutio valde familiaris Lucrecio.

Tempore quamquam illo tellus quoque et aequora ponti
Obscaenique canes importunaeque volucres 460
Signa dabant. Quoties Cyclopum effervere in agros
Vidimus undantem ruptis fornacibus Aetnam,
Flamarumque globus liquefactaque volvere saxa?

Quamquam: Transitio. «Particulae concessivae *quamquam*, *etsi*, *tametsi*, indicativo adhaerent, nisi obstat praecceptum generale subjunctivi. *Quamquam* cum subjunctivo fere poetarum est, aevique recentioris» (*Llobera*, núm. 308, l) *Importunaeque volucres*: Communis erat apud Romanos opinio, in cantibus et volatu avium futura praedici. Sic ipse Cicero (1): «Eademque efficit in avibus divina mens, ut tunc huc, tunc illuc volent alites, tum in hac tum in illa parte se occultent, tum a dextra tum a sinistra parte canant». *Cyclopum*: Pro habitatoribus Siciliae, quia in ea insula referunt fuisse Cyclopes Vulcani

socii, in monte Aetna habitationem habentes. *Effervere*: Verbum archaicum pro *effervere*, aut *effervescere*. *Vidimus undantem*: Horum versuum harmonia eruptionem imitatur Aetnae. Vergilius omnibus poetis palmam arripuit in rebus naturae sono verborum describendis. In mentem veniunt illi pervulgati versus: *Quadrupedante putre sonitu quatit ungula campum* (Aen. VIII, 559); et *Tum ferri rigor atque argutae laminae serrae* (Georg. I, 149); illi etiam de gravi labore Cyclopum «*Illi inter sese magna vi brachia tollunt. In numerum versantque tenaci forcipe ferrum*». (Georg. IV, 174-175).

Armorum sonitum toto Germania caelo
Audiit: insolitis tremuerunt motibus Alpes. 485
Vox quoque per lucos vulgo exaudita silentes
Ingens, et simulacra modis pallentia miris
Visa sub obscurum noctis, pecudesque locutae,
Infandum! sistunt amnes, terraeque dehiscunt,
Et moestum illacrimat templis ebur, aeraque sudant. 490

Germania audiit: Pro Germani audierunt; metonymia rei quae continet pro re contenta. *Tremuerunt motibus Alpes*: Ovidius Romam tremoribus conculsam dicit: *Motamque tremoribus urbem*. *Vox quoque*: De hoc prodigio Ovidius: *Cantusque feruntur auditi sanctis et verba minantia lucis*. *Ingens*: Hoc epithetum initio versus positum, peculiarem habet vim, nam cogitatum quem lector in superiore versu completum existimabat, perficit. Pari modo Aen. III, 631: «Jacuitque per antrum *Immensus*. Item IV, 310»: Et me-

ditis properas aquilonibus ire per altum *Crudelis, Sub obscurum noctis: Sub obscuram noctem* magis latinum est. *Sub* cum accusativo temporis adhibetur de his quae generatim vicinitatem temporis significant, et est *paulo ante* aut *circiter*. Unde *sub obscurum noctis* idem ac *nocte incipiente*. Cum ablativo vero significat ad tempus intra quod aliquid evenit: *sub obscura nocte*, id est *media nocte*. *Et maestum illacrimat*: metaphora. *Ebur aeraque*: per synecdochen usurpantur pro sigillis et statuis deorum. (*sequar*)

HENRICUS MARTIJA, C. M. F.

(1) *De Divin.* I, 120.

NOVA ET VETERA

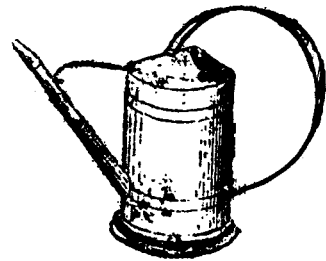
Diversa vasuum genera

Tempus hoc vernum ad aestatem vergens nos invitat ad aquas sive bibendas sive in lotionibus utendas. Quae quidem calamum arripiendi de novis rebus et veteribus dicere conato ad mentem vasuum attulerunt varia genera. Ea hodie propono lectoribus ab capaci-ioribus incipiens ad ad minora cum vinaria, tum etiam aquaria.

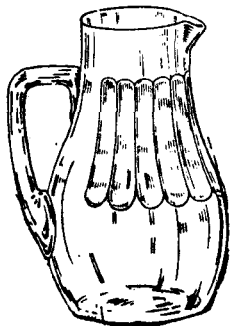

Cantharus

Jam vero in cellis (1) amplissimis ubi vinum conditur et adservatur invenimus dolium (2) vas nempe e majoribus, capax, rotundum, ventriosum. Prope illud aderit saepe cupa (3), vas etiam vinarium, ligneum et amplum, eo tamen minus, in quo mustum e torculari excipitur et difunditur servandi causa. Cadus (4) aptus quoque est condendo servandoque vino, cujus figura turbinata fuit, ore admodum lato, quippe quod obturamento (5) ex subere (6) facto claudi solebat. Amphora, (7) aquaria erat

Nasiterna

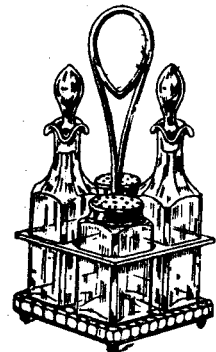

Urcus

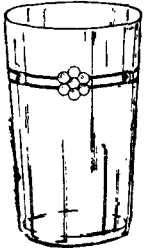
simul et vinaria, plerumque fictilis ita dicta quia utrinque prehendi et portari poterat ab ἀμφὶ utrinque et φέρω porto. Habebat utrinque ansas et fortasse etiam plures duabus. Interdum in superiore parte muniebatur tubulis (8) exstantibus per quos liquor effundebatur.

Sed jam ad ea procedo quae lavandi corporis gratia usu veniunt. Et in primis labrum (9) pro lavacro quod vas est in balineis grande latique oris, diductas habens oraset ad exteriorem partem in modum labiorum repandas. Polluvium (10) dicitur vas illud in quo pedes tantum lavamus. Trulleum (11) autem vasis est genus ad manus abluendas.

Nunc veniamus ad hortum ut alia vasa conspiciamus. Nasiterna (12) flores irrigamus et

Acetabula

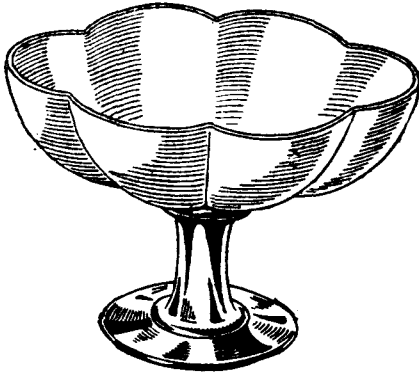

Vas

in diota (13) aquam in aliud tempus reservamus. Situlam (14) ad hauriendam aquam ex putea adhibemus et etiam urnam, (15) ansulis instructam.

Neque erit abs re hic antliam (16) meminisse, machinam scilicet quae rota urceolis (17) munita aquam elevat ex puteo. Erat etiam apud Latinos hama, (18) cum deminutivo hamula, qua non solum aqua hauriretur sed incendia etiam restinguerentur. Sic loquitur Vossius: Plane sentio *hamas* fuisse vasa quibus aquam haurirent ad incendia restinguenda.

Vasa tandem in mensibus usitata juvat referre. Lagoena (19) vas fictile est plerumque vitreum et capax, collo instructum et ore angustiore. Cucum, (20) cujus deminutiva et cucumula et cucumella, vasis coquinarii est genus ex aere terrave factum. Urceus, (21) vocatur vas ansatum ad varios usus praesertim ad ministrandam aquam. Quidni memorem pultarium, (22) et ollam

Cyathus

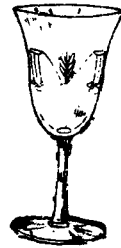
(23) in quibus puls (24) concoquitur? Poculo (25) cummuniter bibitur. Ejus deminutivum pocillum, (26) vasculo adplicaverim fictili colatae sumendae destinato. Oenophorum (27) vas est ferendo vino in itinere aptum. Scyphus (28) vas potorium et in convivio et in sacris locum habens. Patera (29) poculi genus planum ac patens, cujus usus etiam in sacris plurimus erat. Cyathus (3) est genus magni poculi quod in conviviis bibendo inserviebat. Cantharo (31) frequenter etiam bibimus.

(1) Bodega. (2) Tonel. (3) Cuba. (4) Barril. (5) Tapón. (6) Corcho. (7) Cántaro. (8) Caño. (9) Bañera. (10) Lavapiés. (11) Palangana. (12) Regadera. (13) Jarra. (14) Poçal. (15) Caxo. (16) Noria. (17) Arcaduz. (18) Bomba. (19) Botella. (20) Cafetera. (21) Jarro. (22) Puchero. (23) Olla. (24) Vianda. (25) Vaso. (26) Jicara. (27) Frasco. (28) Copa. (29) Taza. (30) Tazón. (31) Botijo.

EMMANUEL JOVÉ, C. M. F.

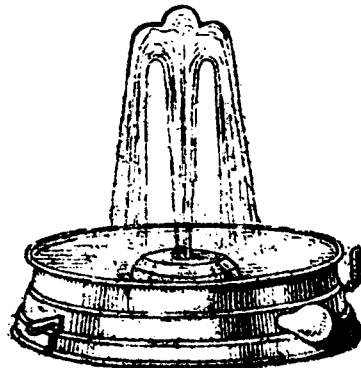

Pocillum

Scyphus

(23) in quibus puls (24) concoquitur? Poculo (25) cummuniter bibitur. Ejus deminutivum pocillum, (26) vasculo adplicaverim fictili colatae sumendae destinato. Oenophorum (27) vas est ferendo vino in itinere aptum. Scyphus (28) vas potorium et in convivio et in sacris locum habens. Patera (29) poculi genus planum ac patens, cujus usus etiam in sacris plurimus erat. Cyathus (3) est genus magni poculi quod in conviviis bibendo inserviebat. Cantharo (31) frequenter etiam bibimus.

Scaturigē

PER ORBEM

ROMA HODIERNA PRO VETERE ROMA

seu Aedilicii et archaeologici labores in Urbe peracti

II *Labores Archaeologici.* — Labores sumptusque magni in Romanis reparandis monumentis impensi sunt. Quo tamen exitu? — Certe felicissimo. Nam postea quam antiquitatum exuviae effossae sunt et ad pristinum splendorem revocatae, memoria fastorum Romanorum renovata est et archaeologicus scientiae ardor atque studium mirum in modum crevit.

Forum Caesaris.⁽¹⁾ Ante MCMXXX Fori Caeserei et difusionem et constitutionem tantum perfunctorie archaeologi cognoscere potuerant: hodie vero, quamvis non nisi sextula pars effossa et recognita sit, tamen et situm et figuram et monumenta facile recomponere licet. En Fori Caesaris Origo: Cum Romanum Forum incapax jam et constriatum videretur Julius Caesar aliud juxta clivum Capitolinum extruere decrevit metra quadrata supra VI diffusum. Factis nunc fositionibus nonnullae apparuerunt tabernae atque clivi argentarii strata. Clivus Argentarius iter erat quo Sacra via et Lata conjungebantur; Argentarii nomen audiebat quia prope Basilicam Argentariam seu Nummariam procurrebat. Ibidem ruinae jacent plurimae et publicae foricae quorum lateres Hadriani temporis signationem ostendunt. Mussivum quoddam privatae domus apparuit, in qua

etiam pulchrum nymphaeum trium aedicularum, ipse perspicies ex quibus duae ad statuas, tertia ad fontem fuerat destinata. Praeterea inter mormoreas reliquiae e muris Argentae Basilicae provenientes, nonnulla restant graphita, quorum unum Vergiliani initium epitaphii «Mantua me genuit» signatum retinet. Sed omnibus hujus fori monumentis templum Veneris Genetricis maxime praestat⁽²⁾ In eo restituendo eximii archaeologi pro viribus laborant. Difficultatem aliquam hoc templum offerebat: etenim elementa, forma, stilus imperatorum aetati a Trajano ad Dioclecianum certissime respondebant, tamen hoc templum tanto splendore praeditum in foro Caesaris ab his imperatoribus extructum non videbatur. Recentissime vero reliquiae fastorum imperii Ostiae inventae (de quibus in Palaestra Lat. n.º 30, p. 45) testimonium validissimum afferunt. «Trajanum enim referunt dicasse templum Veneris in foro Caesaris». Dr. Ricci qui annis praeteritis labores hujus fori moderatus est, serius resumendo fore nuntiavit.

Forum Trajani. Labores omnes in hoc foro peracti quattuor his titulis contineri possunt: 1) Basilica Ulpia, 2) Bibliotheca Ulpia. 3) Mercatus Trajani. 4) Templum Divi Trajani.

(1) *Corrado Ricci*, Il foro di Cesare, in «Capitolium» 1932, pp. 157-172, 365-390. *Bendinelli*, Il foro di Cesare, in «Il Mondo Classico», 1933, p. 68 — (2) *Bendinelli*, Il templo di Venere Genetrici in «Il Mondo Classico», 1933, p. 271.

Basilica Ulpia.—Anno jam 1812, Napoleonis jussu, diu multumque in hac Basilica reparanda insudatum est; dein vero, operibus derelictis, adhuc inexplorata permansit; nunc tandem labores iterum studiosissime adsumpti sunt. Basilica Ulpia arte, pondere, ornatu, splendore fulgebat, quinque fornicibus ornabatur, metra circiter CXC protrahebatur. Hodie prope insignem columnam Trajanam plurimae, marmoreae columnae Basilicae instauratae restant.

Bibliotheca Ulpia.—Juxta Basilicam Ulpiam duae remanent aediculae quae ad bibliothecam Graecam et Latinam certe certius destinabantur. Bibliothecae eandem fere dispositionem servant et simplicitatem, ac notissimae et antiquissimae Ephesi et Tingardi Aediculae nihil aliud sunt atque aulae rectangulares eleganter sed sobrie dispositae frequentibus loculis ditatae ubi armaria cum foliis, tabulis, fasciculis locarentur. In hac Ulpia bibliotheca, teste Acciasesi, Senatus Consulta in elephantis conscripta reponebantur, unde postea elephantina audierunt.

Mercatus Trajani.⁽¹⁾—Trajanus novum forum sub Quirinale extruere voluit sed ne brevioribus contineretur finibus atque ut foribus Augusti et Nervae planicie congrueret montem ad perpendiculariculum caedere jussit. At eum tunc sustinere oportuit; ideo Apollodorus architectus Trajani proposuit et moderatus est constructionem quinque ingentium emicycliorum gradatim progredientium, quibus et moles sustentaretur. Quantum hoc fuerit opus inscriptio quaedam Trajani columnae testatur his verbis: «Ad declinandam quantae altitudinis mons et locus

tantis operibus sit eggestus». Emicyclia superiora aulis abundant ubi nundinae celebrabantur; emicyclium vero inferius eleganter dispositum scholas continebat quae in forum Trajanum aperiebantur. Itaque Trajanum forum, juxta Marrou,⁽²⁾ Academiae Graecae vices gerebat quod quibusdam testimoniis roboratur. Etenim in declamationibus majoribus quae Quintiliano tribuuntur, haec legitur subscriptio: In schola fori Trajani; atque in epitaphio Bonifacii, grammatici Christiani inscribitur: Trajani quaerent atria.

Templum D. Trajani.—Hadrianus Imperator magnum et amplum templum, elegans et faustum, quod Apollodorus Damascenus erexerat, divo Trajano dicavit. Nunc sub Ecclesiis Nominis Mariae et Virginis Lauretanae sepultum manet. Paucae tantum reliquiae marmoreae effosae sunt ex quibus templi magnitudo et magnificentia dignosci potest.

Forum Nervae.—Forum erat artum et elongatum cum Augusti et Caesaris foro fines eosdem habens. Transitorium etiam appellabatur quia via erat frequentissima qua Romani e suburra in forum Romanum adibant. In medio foro templum Jani quadrifrontis apparebat, in extremo vero templum Minervae cujus ruinae saeculo XVI admirabiles jacebant, unde Paulus V frustra marmorea in Janiculum deportare praecipit ut fontem «Aquae Paulae» ibi luculentum extrueret. Nostris diebus nonnullae in foro supersunt reliquiae marmoreae, templique delineatio recte apparet.

J. M. JIMÉNEZ, C. M. F.

Barbatri, Kal. Jan. a. 1934.

(1) G. Lugli. I mercati traianei, in «Dedalo» 1930, pp. 527-551. — (2) Marrou, La vie intellectuelle au forum de Trajan et au forum d'Auguste, in «Mélanges d'Archéologie et d'Histoire», 1932, pp. 93-110.

Conloquium in Schola

Labor omnia vincit

RUFINUS et CONSTANTIUS

- R.—*Quid ego studeam cum nihil in studio praeter fatigationem inveniam et incommoda?*
- C.—*At, homo; si tecum omnes sentirent quid jam de disciplinis?*
- R.—*Quid mihi cum disciplinis? Numquid sine his vivere non potes? Praeterea nonne recordaris etiam illud adagium: Quod natura non dat, Salmantica non praestat?*
- C.—*Atat, mi homo; clare perspicio te male huiusmodi adagium interpretatum esse, quippe quod, ut sonat, minus verum evadit, quamquam funditus verum utique est.*
- R.—*Explica, sodes, quandoquidem magistrum agis.*
- C.—*Id contendebam. Quod protulisti adagium falsum est si de arte (Salmantica) dixeris, naturam perficere non posse.*
- R.—*En, philosophus videris, sed nihil est quod frustra labores, mihi enim non persuadebis.*
- C.—*Uno igitur verbo rem patefaciam: quod tu habes nihil quam pigritia est, secus quid est quod alii minus te polentes intellectu studia alacriter prosequantur?*
- R.—*Trahit sua quemque voluptas.*
- C.—*Voluptas autem tua satis est humilis, cum facile homo mediocris esse patiaris.*
- R.—*Iterum iterumque tibi ajo vanum minime esse supra dictum effatum, cum saepe adeo vel in libris illud occurrat.*
- C.—*Ipse quoque tibi adsero iterum iterumque et vel quaterdecies aliud etiam effatum saepius accipi auribus, atque id varios non pati sensus, sicut tuum, et pariter esse luce meridiana clarius.*

A quien trabaja Dios ayuda

RUFINO y CONSTANCIO

- R.—*¿Para qué estudiar cuando no hallo en el estudio más que cansancio y aburrimiento?*
- C.—*Pero hombre, si todos pensasen como V., ¿cómo andarían las ciencias?*
- R.—*Y a mí las ciencias ¿qué me importan? Acaso no se puede vivir sin ellas? Además, no te acuerdas de aquel adagio que dice: Quod natura non dat Salmantica non praestat?*
- C.—*Pero, hombre; veo que no has interpretado bien esse dicho, pues tal como suena, no es del todo verdadero, aunque tenga su fondo de verdad.*
- R.—*Explicalo pues, ya que te las echas de maestro.*
- C.—*Pues a ello voy. Ese dicho que tu alegas es falso, en cuanto supone que el arte (Salmantica) no puede perfeccionar la naturaleza.*
- R.—*Toma, pareces un filósofo, pero no le des vueltas, que a mí no me convences.*
- C.—*Pues te lo voy a decir bien claro de una vez: es pereza lo que tu tienes, y si no ¿cómo se explica el que otros de menos alcances que tú, sigan contentos en sus estudios?*
- R.—*Va a gustos.*
- C.—*Pues vaya un gusto que tienes en quedarte hombre a medias.*
- R.—*Te digo y te repito que no ha de ser capricho mío el aforismo arriba dicho, cuando tan frecuentemente se lee aún en los libros.*
- C.—*Pues yo también te digo y te repito aunque sea catorce veces que es más oído el otro aforismo que no admite varios sentidos como el tuyo y que es a la vez claro más que la luz meridiana.*

- R.—*Itane serio dicis ut mihi persuadere velis?*
 C.—*Id ego contendo.*
 R.—*Ergo illud fac proferas si adeo clarum est.*
 C.—*«Labor omnia vincit improbus»: plane ita est.*
 R.—*(Quadamtenus persuasus) Verumne fuerit?*
 C.—*Verum profecto est, idque plures norunt experti.*
 R.—*Sane..., sed...*
 C.—*Nihil est quod dubites: «labor omnia vincit».*
 R.—*Do tandem manus; a te demum sum persuasus.*
 C.—*Laus Deo!*
- R.—Tan serio lo dices que aun querrás convencerme.
 C.—Eso pretendo.
 R.—Pues suéltalo, si es tan claro.
 C.—Así es a secas: «labor omnia vincit improbus».
 R.—(Medio convencido) ¿Si será verdad?
 C.—Es la verdad completa y muchos lo saben por propia experiencia.
 R.—Ya..., pero...
 C.—No hay peros que valgan: el trabajo lo vence todo.
 R.—Me rindo; al fin me has convencido.
 C.—Bendito sea Dios!

Epistularum commercium

Andreas Avenarius S. V. D. Emmanueli Jové C. M. F.

Ante omnia tibi gratias ago, quod ad diei Andreani jucunditatem etiam tuarum litterarum tuaeque memoriae addidisti suavitatem. Et vere illo anni die sentio multorum me juvari amicorum sacris precibus, et haud dubium, quin, si ita esset diebus omnibus, paulatim in virtute aliquos facerem progressus. Tu igitur ne frustra lactitiam, quae, ut est missa translationis patroni mei, ex veneratione S. Andreae percipi solet, mihi sis gratulatus, in Hispaniam mittendos duxi quinque hymnos Apostoli, quos mense novembri per agros et silvas hujus regionis paulatim sum fabricatus. Qui si tibi videantur idonei, per occasionem etiam in Palaestram referre poteris; vel si minus idoneos judicaveris dono dari cupio, si qui ex tuis fratribus Andreas vocatur. Exspectaveram inter Santolinos hymnos afferri de patrono, praesertim cum vidissem inter profana ejus opera Bossuetum gaudere, quod Andreae apostoli hymni brevi absolventur. Nam id Santolius in quibusdam litteris Bossueto nuntiaverat. Sed cum omnes hymnos ad manum haberem, frustra Andreae carmina quaesivi. Tum mihi non cunctandum statui diutius, sed aliquid versuum efficiendum, ut esset, quod cani posset, et miror quod tam brevi tempore sex hymnos concinnare potui. Si non sunt in praestantibus carminibus, cani possunt.

Quod in ea de Santolio elucubratiuncula, quam in Palaestra edi placuit, postulavi: ut qui thesaurum haberet, in lucem proferret et melodias adderet, si quas invenisset: hoc totum desiderium implevit bibliotheca Monacensis publica. Hymnorum tomo additae erant chorales notae, ut etiam Alcaicarum stropharum cantus proferri possit. Ex hymnis non paucos exscripsi, ut vix jam desiderem libros typicos. — Et jam suspicatus eram quae respondisti hortanti ut editionem adornares Santolii. O vere miseram condicionem rei nostrae pulcherrimae, si quidem tanta exempla Latinitatis cogimur relinquere in situ bibliothecarum, quod nemo sit, qui desideret! Sed quantum situm est in nobis, nos rem promiseamus hanc impigre! Et utinam mihi vacaret! Sed revera nescio, quid prius occipiam. Hebdomadae meae non sunt jam dierum septenum sed quinum, nam singulis sabbatis post scholas commigrandum est ad pastoralia auxilia. Peractis feriato tempore longis pedestribus et ferriviariis itineribus, locum teneo parochi aegrotantis, exerceo tribunal sacrum, verbum Dei ministro, pueros instruo, aegrotos visito. Placent haec; nam sunt sacerdotalia, sed absumunt illa temporis spatia, quibus alii utuntur ad suas res agendas, ad libros legendos ad scribendos articulos inserendos Palaestris et Almis Romis. Accedit negotium epistolare, et ipse dies nominalis oneravit mensam acervo epistularum et cartularum, quarum scriptores praesertim qui latine scripserunt, expectant responsiones easque maturatas.

Vides mihi impraesentiarum otium omne praecisum. Sed spero subeunte anno posse scribere, quae in Palaestra edas. Utinam is annus omnibus nobis fortunetur divinitus! Est enim quod nos timeamus in Germania; et tu mihi videris nimium gloriari triumpho rei catholicae, si ephemeridibus nostris fides est. Optamus autem a Superis, ut omnes opitulentur pugnanti Ecclesiae. — Num his diebus etiam apud vos parum cautos mordent, quae repente ingruerunt frigora? Deo gratiae sunt agenda, quod saltem ante descensum thermometri terra tecta est nivibus. Nam si solum gelu altius adstringeretur, nulla jam conflueret aqua, id quod post aestatem siccam perincommodum esset. Diem tuum nominalem me vicissim ad altare acturum et per diem saepius tibi persuade. Noster Emmanuel gratiarum te ornet abundantia et omne consilium tuum confirmet. Tibi Christi natalis pacem conciliet quam pastoribus cecinere Caelites, novumque annum tibi et caris illis fratribus, qui tecum administrant commentarios Latinos, felicem et laetitiae refertum ominor.

Haec scribebam Tirschenreuthi, VIII Idus Decembres.

Bibliographia

Anselmi Cantuariensis, Liber «Cur Deus Homo». Rec. S. Schmitt, OSB. — Bonnae, Sumpt. P. Hanstein 1929. — *Flor. Patr. fc. 18.*

Alias Cantuariensem Archiepiscopum in PALAESTRA commemoravi, cum de operibus «Proslogion» et «Monologion» iudicium protuli: nunc vero fasciculum «Cur Deus Homo» iudicandum mihi proponitur, opus quidem inter cetera ejusdem auctoris non pauca facile princeps. Stus. Anselmus scholasticae doctrinae instaurator, ardenti fidei amore atque ingenio singulari praeditus, fidei dogmata lumine rationis naturali illustrare studens, plura reliquit scripta theologica ut notissimum principium «credo ut intellegam» maxime roboraret. Quae inter «Cur Deus Homo» praeprimis enitet. In eo rationem Incarnationis exponit atque necessitatem devincit, necnon de vicaria satisfactione agitatam doctrinam propugnat. Opus procedit dialogi instar simili ratione ac Plato et Cicero in nonnullis operibus philosophicis

Textum cum antiquissimis codicibus Dr. Schmitt componere curavit ut dignus esset qui in Florilegio Patristico recipeatur. Qui disciplinis theologicis, Soterologiae praesertim, dant operam hunc fasciculum sibi comparare curent, neque eos unquam paenitebit.

S. Thomae de Aquino, Quaestiones de Trinitate divina. — Recensuit Bernhardus Geyer. Bonnae, sumptibus Petri Hanstein. (Florilegium Patristicum, fasc. XXXVII).

Consulto meritoque Dr. Geyer in Universitate Bonnensi Professor ordinarius, ad exercitationes prae primis academicas alumnorum sacrae Theologiae, eas quaestiones selegit fundamentales q. 27-32 primae partis Summae Theologiae, atque eas ad usum scientificae investigationis instruxit. Quamvis vero auctor fasciculi hujus textum Summae

Leontinae magni faciat, tamen, «si multis», inquit, «in locis a me mutatus est, quod spero, correctus est. Tamen editionem stricto sensu criticam parare nec potui nec volui, quippe quae fundamento adhuc latiore indigeat». Codices autem a Dre. Geyer collati, sunt C1, C2, M, W, H. Consulendorum librorum elenchus, atque adparatus criticus fasciculo adnexus, valde utilem et commodum textum hunc de Trinitate et faciunt et reddunt.

J. M.ª JIMÉNEZ, C. M. F.

E. Bailly - Cicéron, Lettres familières. I: Livres I-VI. — Classiques Garnier. — 6. Rue de Saints Pères, Paris.

Haud certe ignota est lectoribus «Nova collectio Classicorum Garnier», nam in nostro Commentario nonnulla opera ejusdem recensita prodierunt. Auctores Latinos et Graecos, aureae praesertim aetatis, non semel libraria Garnier in lucem edidit, «Novae enim Collectionis», ex qua plura sunt volumina publici juris jam facta, illa praecesserunt: «Bibliothèque latine-française» et «Chefs-d'oeuvres de la littérature grecque».

Volumen quod sub manibus habemus sex priores libros epistularum Tullii ad familiares complectitur. Monita quaedam peropportuna praemittit auctor in praefatione, significatque Tullianas litteras maximi esse momenti et ad ipsum Romanorum Oratorum principem sive in domesticis et privatis rebus sive in his quae de re publica agitabantur dignoscendum, et ad historiam illius aetatis illustrandam. Deinde quo modo apud Romanos litterae conficerentur et mitterentur, tradit; praecipuas epistularum formas initio et fine appositas notas facit, et varias etiam certasque collectiones et manuscripta. In stabiliendo textu E. Bailly sequitur Mueller et Sjögren et optimas Tyrrel et Purser editiones, et inter varias lectiones, inquit «Nous avons ac-

cepté les leçons les plus claires et qui nous ont paru les mieux justifiées par le contexte» —Versio et perspicuitate et in dicendo nitore et elegantia fulget quibus Gallica lingua pollet; jucundum sane Tullii epistulas perlegere cum in promptu est versio adeo fidelis ac verborum et sensuum auctoris justus interpres. —Hodierni tamen vetustatis existimatores criticam textus desiderabunt in opere, et non nunquam orthographiae certam et constantem rationem

JOSEPHUS M.^a MIR, C. M. F.

P. Nolasc d'El Molar, Caputxi. — *Sant Joan Crisòstom, «Del Sacerdoci».* — Biblioteca de «La Paraula Cristiana», Sèrie B, Vol. II. — Barcelona 1933. — 5 pessetes.

Nuper ephemeris «La Paraula Cristiana» nostro Catalaunico idiomate opera praecipua classica Christiana edere sumpsit. Secundum volumen hujus collectionis aureum libellum S. Johannis Chrysostomi, *περὶ ἱερωσύνης* prae oculis habemus. Versio Patris d'El Molar textu a Nairn edito et notis criticis ornato fulcitur, et saporem quemdam classicorum Catalaunicorum spirat. In introductione vitam Chrysostomi et aliqua speciatim circa librum vertendum continet compendiose (30 pag.). Notae ad calcem positae lectori non parvum afferent adjuvmentum, in explicanda mente S. Doctoris, qui multotiens non nisi per allusiones procedit.

RUDERINDUS PASTÓ, C. M. F.

Dr. Balbino Santos Olivera, Giovannini Papini, «*Los Operarios de la viña*». — Trad. de la segunda edición italiana. — 2.ª ed. — 1933 — Ediciones «Fax». — Madrid.

Elegantiore, ut solet, stilo ac novitate formae neque eruditione exigua, Giovanni Papini hoc in volumine nonnullas notas personales profert, quas animo in sanctis atque artium excultoribus advertit. Il enim homines, auctoris is sensus

est, uni aut admirabiles aut tolerabiles, vel quod Dei, vel quod imitatores operum Dei sint.

Hic autem liber, ex cordis necessitate quod in prologo liquet, elicitus, est tamquam fasciculus quidam virorum genit, Italorum potissimum, in eorundem vero natura humana consideratorum. Haud exigua quidem triginta annorum in studio atque contemplatione artis experientia, quam Italus hic auctor prae se habet, meriti libri tibi non exiguum argumentum erit.

En vero, speciminis ergo, aliqua de quibus sermo instituitur argumenta: Christus Romanus, ubi triplicem quidem, neque parvi momenti, parallelismum reperies: Romae cum Hierosolyma; Caesaris cum Jesu Christo: Aeneadis Vergilianae cum Actis Apostolorum. Vergilius autem quasi in prophetarum numero, ex quarta celeberrima ejus egloga, instituitur, rerum non immemor, quae de Pueri progentie orta fuere. Nonnulla sanctorum sequuntur documenta, ut S. Francisci Assisi, S. Ignatii; tum etiam Petrarcae, Michaëlis Angel... Nonnulla denique de Pio XI, Pontifice Maximo referuntur, memoriae quae penitus insideant dignissima.

SEBASTIANUS RIERA, C. M. F.

Orazio, Satire ed Epistole Scelte e commentate da Ugo Enrico Paoli. — Firenze, 1933.

Etiam hoc opusculum pro scholis confectum est a doctissimo professore Florentino Hugone H. Paoli, jam aliis ex operibus noto. Idem dicendum ac de opere Dr. Cammelli. Non omnes satyras et epistulas commentatus est auctor libelli, sed optimas selegit et alumnis accommodatas. Unaquaeque introductione historica et critica praecedit, adnotationibus neque aequo longioribus neque brevioribus, quae textum nihilominus illustrant comitantibus.

H. MARTIJA, C. M. F.

Exercitationes Scholares

Pompejus Posidonium visitat. (Ann. IV, n. 22). — I. Pompejus Posidonium, clarum philosophum audire cupisse narrare solebat, cum ex Syria redux Rhodum pervaderet. Voluit philosophum visere cum sibi nuntiatum esset eum gravi periculo affici, quod artubus laboraret. Cum igitur eum adisset et salutavisset honorificis verbis, aegre se ferre patefecit quod nullam ex eo sententiam audire potuisset. — «Tu vero poteris, ait ille, non enim committam ut corporis dolor efficiat te clarissimum virum me frustra adisse». — Et narrabat Pompejus philosophum cubantem de hac re esse copiose graviterque locutum: «Nihil bonum esse, nisi quod esset honestum». Illis autem temporibus quae faces doloris ei magis admovebant, crebro aiebat: «Nihil agis, dolor; numquam te malum esse confitebor, quamvis sis molestus».

LUDOVICUS CORTINA PRIETO

Seminarium Vallis-Dei apud Ovetum alumnus.

II. Referre solebat Pompejus se cum Rhodum pervaderet ex Syria decedens, audire Posidonium, clarum philosophum cupisse. Cum autem sibi nuntiatum esset acuto eum affici periculo quod artubus laboraret, eum tamen convenire voluit. Itaque cum eum adisset, honorificentissimis verbis prosecutus, aegre ferre patefecit quod sententias ejus audire non potuisset. Ille vero: «Tu quidem audies, inquit, non enim committam ut corporis dolor efficiat tantum ad me adisse virum». Et narrabat Pompejus eum philosophum quamvis lecto teneretur, de hoc graviter copioseque diseruisse: «Nihil bonum esse quod non idem honestum». Ac temporibus illis quae faces doloris ei gravius admovebant frequenter aiebat: Nihil agis, dolor; etiam si molestus sis, malum te esse numquam fatebor».

ATILANUS RAIGADA

In seminario Vallis-Dei apud Ovetum alumnus.

El tren y los caballos. (n. 30). — En la estación de Segni un tren se detiene unos momentos. El primero de los cuatro caballos que pacen en el vecino campo increpa a la máquina con estas palabras: «Tú cruzas la llanura con gran altanería y soberbia y llevas en pos de ti con grande fuerza una cola de vagones allí a donde te arrastra el vapor de la caldera, a ti que no eres sino vil metal. Nuestra raza en cambio dotada de admirable instinto y valor ha realizado grandes hazañas. Díganlo sino los aguerridos escuadrones de Aquiles, Ciro, los soldados de Alejandro y el valor sublime de César. Por medio de grandes hombres hemos introducido la civilización en los pueblos bárbaros. Todo el mundo pregona y alaba nuestro linaje». Respondióle la máquina de tren: «Otra cosa es lo que agrada hoy día a los pueblos... Lo que resulta para vosotros cuatro carga pesada durante un año, puedo hacerlo en menos de un día».

A nadie deben engreír tanto las proezas de los antepasados que llegue a menospreciar a los que actualmente son útiles a la patria.

F. ROMERO, C. M. P.

In Gymnasio Barbartrensi alumnus.

MARIA!

Carmina celsa Marti
simpliciter referre
mens rapitur: sed alium
nomen adest Mariae.
Dulcia ficta, coetu
Pieridum favente,
mellifluis Hymetti
cantum apibus suave,
floribus atque lymphis
dicere lene claris
mens rapitur: sed alium
nomen adest Mariae.
Suaviter ergo promam
guttore cantilenam
blandiloquam Mariae.

CAROLUS E. MESA, C. M. F

Definición del filósofo según Pitágoras

Dícese que el rey Leonte (1) preguntó (2) en cierta ocasión a Pitágoras qué arte profesaba (3); mas él le respondió (4) que no conocía ninguna ciencia (5), sino que era filósofo. Admirado Leonte de la novedad del nombre, le preguntó (6) quiénes eran los filósofos y qué diferencia había entre éstos y los demás hombres. (7) Pitágoras le respondió que a su modo de entender (8), la vida de los hombres era semejante a un mercado de los que se reúnen con ocasión de los grandes juegos, en medio del concurso de todos los griegos (9); pues así como allí unos van (10) para conquistar la gloria y celebridad (11) de una corona por sus ejercicios corporales (12), otros para comprar o vender con ganancia (13), y otros finalmente van a los juegos sólo para ver con

atención (14) qué se hace y cómo; de la misma manera nosotros, semejantes a los que vienen de una ciudad a un célebre (15) mercado, venidos a esta vida: unos servimos a la gloria, otros al dinero y son pocos (16) los que despreciando todas las cosas humanas, se apliquen (17) al estudio de la naturaleza. Y éstos son los que se llaman amantes (18) de la sabiduría o filósofos.

Notulae

(1) Leo-ntis.—(2) Quaerere ex aliquo.—(3) Arte confidere.—(4) In infinitivo.—(5) Scire.—(6) In infinit.—(7) Reliqui.—(8) Sibi videri.—(9) Celeberitas... Graeciae.—(10) Petere.—(11) Nobilitas.—(12) Corporibus exercitatis.—(13) Quaestu et lucro.—(14) Studiose perspicere.—(15) In mercatus quandam celebritatem.—(16) Raros esse.—(17) Studiose intueri.—(18) Studiosus.

Calamus scriptorius et machina scriptoria⁽¹⁾

Calamus scriptorius his lacessit vocibus
Recens repertam machinam scriptoriam:
Vana laude tumes, o inventum ludicrum (2).
Praelara per me sunt magnique ponderis
Opera conscripta, quibus in aevum est gloria.
Pili te faciunt (3) omnes, nam nulla sine me
Usquam valere poterit tibi subscriptio (4).
Plerumque das legendum vile et futile:
Quin immo malignis interdum praebes opem.
Qui turpe volentes nomen celari suum,
Per te nefanda ignoti in lucem deferunt.
Reponit machina: Hoc tibi superbia
Suadet proterva. Proestas (5) vili nummulo (6):
Male fundis atramentum; post unum diem
Inutilis projiceris. Me, ni plurimi
Haberent omnes, non tanti (7) prorsus emerent.
Valens consilio (8), et res sapienter aestimans,
Inventum vetus atque novum justo pretio habet.

ROCCI, S. J.

Notulae

(1) Mellius *dactylographum*. Cf. «Candidatum Latinum», p. 20.—(2) Ridículo, fútil.—(3) Tener en nada, despreciar.—(4) Firma.—(5) Se te encuentra, se te compra.—(6) Ablativus pretii: a cual-

quier precio.—(8) El que tiene cordura, el que sobresale en ella.

Prof. Emmanuel Jové. C. M. F.

Moderator

Typographia F. Camps Calmet. — Tarregas